

Sygn. akt

III AUa 872/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **8 lipca 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Alicja Podczaska (spr.)
	Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **8 lipca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawczynię

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **28 sierpnia 2014 r.** sygn. akt **IV U 411/14**

oddala apelację

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. odmówił wnioskodawczyni A. C. prawa do dalszej wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, iż orzeczeniem z dnia 5 lutego 2014 r. Komisja Lekarska ZUS uznała wnioskodawczynię za zdolną do pracy.

Wnioskodawczyni nie zgodziła się z powyższą decyzją, wnosząc w odwołaniu o jej zmianę i przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Podała, że jej aktualny stan zdrowia całkowicie wyklucza wykonywanie dotychczasowej

pracy, a także innej pracy wiążącej się z podnoszeniem i przenoszeniem różnego rodzaju ciężarów, czy koniecznością używania obu rąk. Ponadto biorąc pod uwagę charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia oraz predyspozycje psychofizyczne, nie sposób w świetle obowiązujących przepisów prawa oraz zasad doświadczenia życiowego przyjmować, że może ona wykonywać jakąkolwiek pracę o charakterze wyłącznie umysłowym.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt IV U 411/14 Sąd Okręgowy w Krośnie oddalił odwołanie wnioskodawczyni, wskazując następujące motywy rozstrzygnięcia: A. C. urodzona w dniu (...), po rozpoznaniu u niej uszkodzenia nerwu promieniowego i łokciowego i częściowego upośledzenia lewej kończyny górnej, na mocy decyzji ZUS z dnia 2 marca 2003r. otrzymała od dnia 14 stycznia 2005 r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, okresowo od dnia 31 marca 2005r. Świadczenie to otrzymywała nieprzerwanie do dnia 31 grudnia 2013 r., a jej kolejny wniosek został rozpoznany negatywnie. Orzeczeniem z dnia 5 lutego 2014 r. Komisja Lekarska ZUS stwierdziła, że wnioskodawczyni obecnie jest zdolna do pracy.

Weryfikując ustalenia pozwanego, które legły u podstaw decyzji z dnia

11 lutego 2014 r., Sąd Okręgowy w Krośnie dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych specjalistów neurologa i internisty, którzy po przeprowadzeniu badań rozpoznali u wnioskodawczyni dysfunkcję lewej kończyny górnej po przebytych uszkodzeniu lewego nerwu promieniowego, niedomogę bólową kręgosłupa szyjnego bez objawów ubytkowych neurologicznych oraz nadciśnienie tętnicze I^o bez zmian narządowych.

Biegli stwierdzili, że rozpoznane u wnioskodawczyni schorzenia przemawiają za uznaniem jej za zdolną do pracy nie wymagającej pełnej sprawności obu kończyn górnych. Biegły neurolog przyznał przy tym, że występuje brak odruchu z kości promieniowej lewej i mięśnia dwugłowego, a także, że występuje niewielki zanik mięśni kłębika lewego, ale te upośledzenia są przeciwskazaniem do wykonywania pracy o charakterze precyzyjnym wymagającym pełnej sprawności obu rąk, a u wnioskodawczyni jest tylko brak całkowitego zaciskania ręki lewej w pięść. Stanowi to, że jest ona zdolna do pracy zgodnie z kwalifikacjami, a ostatnio pracowała jako sprzątaczką w szkole.

W opinii uzupełniającej, stanowiącej odpowiedź na zarzuty wnioskodawczyni do opinii, biegli podtrzymali swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w opinii pisemnej, a ponadto wyjaśnili, że rozpoznane i stwierdzone upośledzenie ręki lewej nie stanowi przeciwskazania do wykonywania pracy nie wymagającej precyzji obu rąk. Wskazali, że od roku 2006 nastąpiła poprawa funkcji chwytnej lewej ręki, niemniej jednak nadal wymaga ona rehabilitacji. Podali też, że praca sprzątaczką nie wymaga pełnej sprawności obu kończyn górnych, gdyż taka sprawność jest wymagana tylko przy pracach precyzyjnych. Zdaniem biegłych, może ona wykonywać prace proste, w tym nosić wiadro z wodą, czy też zamiatać, bo prace te nie wymagają pełnej sprawności obu kończyn górnych i prace te nie są wykonywane oburęcznie. Dodali przy tym, że brak odruchów z kości promieniowej lewej i z mięśnia dwugłowego oraz niewielki zanik mięśnia kłębika lewego nie mają żadnego znaczenia do oceny stanu zdolności do pracy.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że opinie biegłych lekarzy neurologa i internisty wraz z opinią uzupełniającą zostały opracowane przez doświadczony zespół biegłych o odpowiedniej dla schorzeń wnioskodawczyni wiedzy specjalistycznej. Opinie zostały uzasadnione wnikliwie i fachowo, stanowiąc tym samym wyjaśnienie wszelkich wątpliwości odnośnie zdolności wnioskodawczyni do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. W konsekwencji Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich prawidłowości uznając, że stanowią one wiarygodną podstawę rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy oddalił kolejny wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych lekarzy wskazując, że zarzuty zgłoszone pod adresem opinii uzupełniającej nie nosiły podstaw merytorycznych.

W podstawie prawnej wyroku Sąd Okręgowy w Krośnie powołał przepis art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła wnioskodawczyni zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy nie wymagającej pełnej sprawności obu kończyn górnych, chociaż z zebranej dokumentacji medycznej i okoliczności faktycznych wynika, że schorzenia, na które cierpi wnioskodawczyni uniemożliwiają jej podjęcie pracy,
2. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że od 2006 nastąpiła poprawa funkcji chwytnej lewej ręki, podczas gdy dolegliwości bólowe, a także przykurcz zgięciowy palców od II do IV ręki stale postępuje i ręka wymaga ciągłej rehabilitacji,
3. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że praca sprzątaczką nie wymaga pełnej sprawności obu kończyn górnych i wnioskodawczyni w związku z tym może m.in. nosić wiadro z wodą i zamiatać, podczas gdy zawód sprzątaczką wymaga pełnej sprawności obu rąk,
4. naruszenie przepisów postępowania cywilnego mający istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 poprzez całkowicie dowolną, sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego, zdrowym rozsądkiem i zasadami logicznego rozumowania ocenę materiału dowodowego, a w szczególności poprzez ustalenie, że wnioskodawczyni jest osobą zdolną do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami,
5. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ustalenie, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Na podstawie art. 380 kpc wnioskodawczyni wniosła o rozpoznanie postanowienia Sądu pierwszej instancji oddalającego wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych lekarzy na okoliczność stwierdzenia poprawy jej stanu zdrowia, a także możliwości podjęcia przez nią pracy w charakterze sprzątaczką. Ponadto złożyła wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z wyniku badania radiologicznego z dnia 2 października 2014 r. na okoliczność ustalenia, że stan zdrowia wnioskodawczyni wyklucza wykonywanie przez nią pracy w charakterze sprzątaczką.

W konsekwencji powyższego wnioskodawczyni domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia spełnienia przez wnioskodawczynię A. C. kumulatywnie przesłanek ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t.), w szczególności przesłanki niezdolności do pracy.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne, szczegółowe i wyczerpujące postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 kpc, nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej. W konsekwencji Sąd odwoławczy podzieliła w całości ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną dokonaną przez Sąd rozstrzygający sprawę w pierwszej instancji.

Zgodnie z art. 107 ustawy prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie.

Renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem należnym z ubezpieczenia społecznego, którego przyznanie uwarunkowane jest spełnieniem kryteriów określonych w art. 57 ust. 1 i ust. 2 ustawy. Warunkiem uzyskania wskazanego świadczenia jest istnienie niezdolności do pracy, posiadanie określonego w ustawie okresu składkowego i nieskładkowego oraz powstanie niezdolności do pracy w okresach wymienionych w ust. 1 pkt 3 cytowanego artykułu bądź nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Definicję osoby niezdolnej do pracy zawiera przepis art. 12 ust. 1 powołanej ustawy, który określa ją jako osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowaniach co do odzyskania zdolności do pracy należy mieć na uwadze również przepis art. 13 ust. 1 tej ustawy, który nakazuje uwzględnić tu stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej, jak również celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Ustalając niezdolność do pracy oprócz elementu biologicznego, czyli naruszenia sprawności organizmu, należy brać pod uwagę również element ekonomiczny (zawodowy). Brak możliwości wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie bez przekwalifikowania lub przy pozytywnym rokowaniu co do możliwości przekwalifikowania zawodowego (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 listopada 2000 r., II UKN 99/00, OSNP 2002/14/340). Inaczej mówiąc, niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej jest warunkiem koniecznym ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie jest warunkiem wystarczającym, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym (tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 25 marca 2015 r., III AUa 1809/14).

Ustalenie stopnia niezdolności do pracy wymaga z jednej strony oceny stopnia naruszenia sprawności organizmu i możliwości jej przywrócenia w drodze leczenia lub rehabilitacji, z drugiej zaś oceny możliwości wykonywania pracy dotychczasowej lub podjęcia innej. Ocena każdego ze wskazanych elementów wymaga wiadomości specjalnych, stąd też zasadniczym dowodem w sprawach o przyznanie prawa do renty jest dowód z opinii biegłego lekarza lub zespołu, zwłaszcza jeśli - jak w przedmiotowej sprawie - jako sporządzona przez biegłych lekarzy o odpowiedniej dla schorzeń wnioskodawczyni wiedzy medycznej i należyście uzasadniona, pozwala na całościową i jednoznaczną ocenę stanu jego zdrowia w kontekście powołanych wyżej przepisów ustawy emerytalno - rentowej.

Sąd Okręgowy celem ustalenia, czy wnioskodawczyni spełniła przesłankę niezdolności do pracy, dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych neurologa i internisty, którzy po przeprowadzeniu stosownych badań oraz zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją medyczną ostatecznie uznali, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy nie wymagającej pełnej sprawności obu kończyn górnych.

W oparciu o treść apelacji, zawarte tam zarzuty i wnioski, w tym wniosek o rozpoznanie postanowienia Sądu pierwszej instancji oddalającego wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych lekarzy, na okoliczność stwierdzenia poprawy stanu zdrowia wnioskodawczyni, a także możliwości podjęcia przez nią pracy w charakterze sprzątaczkę, Sąd Apelacyjny postanowił w trybie art. 382 kpc uzupełnić postępowanie dowodowe w sprawie, przeprowadzając dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu medycyny pracy w celu ustalenia spornej okoliczności niezdolności do pracy wnioskodawczyni.

Biegła lek. med. K. S., w oparciu o oględziny i badanie lekarskie wnioskodawczyni oraz analizę całości akt sprawy, w tym zgromadzoną dokumentację medyczną, rozpoznała u wnioskodawczyni dysfunkcję ręki lewej po przebyłym uszkodzeniu nerwu promieniowego, zespół bólowy kręgosłupa w przebiegu choroby zwyrodnieniowo – dyskopatycznej w remisji objawów klinicznych, nadciśnienie tętnicze bez powikłań narządowych, zaburzenia depresyjne, guzki tarczycy w stadium eutyreozy, podejrzenie jaskry – do dalszej diagnostyki. Biegła uznała, że wnioskodawczyni nie jest nadal częściowo niezdolna do pracy. W uzasadnieniu wskazała, że obserwowana u badanej dysfunkcja ręki lewej związana jest z ustawieniem w przykurczu zgięciowym palców II-IV tej ręki, co skutkuje trudnością przy wykonywaniu prac wymagających pełnej sprawności obu rąk. Również utrudnione jest wykonywanie prac związanych z ręcznym transportem ciężkich przedmiotów lub koniecznością przetrzymywania przedmiotów drugą ręką. W ocenie biegłej, wykonywanie niektórych czynności na stanowisku sprzątającej byłoby dla badanej utrudnione przy stwierdzonej u niej dysfunkcji ręki lewej. Uwzględniając jednak posiadane przez wnioskodawczynię wykształcenie, a także ustawową definicję niezdolności do pracy, dysfunkcja ręki lewej utrudnia jej wykonywanie pracy w przyuczonym zawodzie sprzątającej, ale pozwala jej na podejmowanie zatrudnienia na różnych stanowiskach pracy, na których nie jest wymagana pełna sprawność obu rąk i nie występuje obciążenie układu ruchu, w tym kończyn górnych. Zdaniem biegłej, wnioskodawczyni może pracować np. jako portier, pracownik ochrony czy wykonywać prace chałupnicze, natomiast pozostałe schorzenia rozpoznane i leczone u badanej występują w takim stopniu nasilenia objawów, który nie wpływa na niezdolność do pracy.

Opinia z zakresu medycyny pracy jest zgodna z opinią biegłych lekarzy neurologa i internisty wydaną w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS poprzedzającej wydanie spornej decyzji. Sąd Apelacyjny ocenił ten dowód jako w pełni wiarygodny, wyjaśniający kwestię możliwości wykonywania przez wnioskodawcę pracy dotychczasowej, wymagającej sprawności obu rąk, jak i dodatkowo - pracy na stanowiskach, na których nie jest wymagana pełna sprawność obu rąk i nie występuje obciążenie układu ruchu.

Zważyć należy, że opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku.

Sąd nie może bowiem samodzielnie dokonać ustalenia dotyczącego stanu zdrowia i stopnia naruszenia sprawności organizmu pod kątem zachowania lub braku zdolności do pracy. Ograniczenie samodzielności Sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych, wynikające z art. 278 § 1 kpc obejmuje również ocenę wzajemnego powiązania ustalonych schorzeń i skutków tych relacji oraz stosowanych procedur leczniczych dla ustalenia przesłanki całkowitej niezdolności do pracy (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 listopada 2009 r. I UK 138/09, Lex 570122). Dlatego też ocena biegłych w zakresie stanu schorzeń i ich wpływu na ewentualną niezdolność do pracy, a tym samym uprawnienie do spornej renty, musiała skutkować odmową jej przyznania. Sąd nie mógł – wbrew opinii biegłych – oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu ani też polemizować z wnioskami biegłego w dziedzinie wymagającej wiedzy specjalistycznej. W przeciwnym wypadku doszłoby do naruszenia art. 233 § 1 k. p. c. (tak wyroki z 14 marca 2007 r. III UK 130/06, OSNP 2008/7-8/113 oraz z 7 lipca 2005 r. II UKN 277/04, publ. OSNP 2006/5-6/97).

Dlatego też nie ma racji apelująca, zarzucając Sądowi I instancji poczynienie błędnych ustaleń faktycznych w sytuacji, gdy ustalenia te zostały potwierdzone przez Sąd Apelacyjny w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego.

W tej sytuacji należało w postępowaniu odwoławczym w zupełności podzielić ustalenia Sądu Okręgowego, iż wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy nie wymagającej precyzji obu rąk, co skutkowało pełną akceptacją dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny prawnej sprawy, sprowadzającej się do stwierdzenia, że nie spełnia ona ustawowej przesłanki do przyznania spornego świadczenia rentowego.

W konsekwencji powyższego należy uznać, że postanowienie Sądu Okręgowego oddalającego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych lekarzy było trafne. W toku bowiem postępowania przeprowadzonego przed

Sądem pierwszej instancji istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, dotyczące stanu zdrowia wnioskodawczynie zostały wyjaśnione w sposób gruntowny i wszechstronny, a jego wyniki znalazły odzwierciedlenie w postępowaniu przed Sądem odwoławczym.

Z podanych wyżej przyczyn brak jest podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji wnioskodawczynie, która podlega oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc.